

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Թեմա՝ Գործնական աշխատանքների դերը 7-րդ դասարանում
կենսաբանություն դասավանդելիս
Կազմեց՝ Լիլիթ Շեգունց
Դպրոց՝ Կարճևանի հիմնական դպրոց
Ղեկավար՝ Նունե Զավադյան

«Կապանի N 2 ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
ԳԼՈՒԽ 1	
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԴԵՐՈՋ ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻՑ	
1.1 Գործնական աշխատանքների դերն ու նշանակությունը գիտելիքների ճանաչման գործընթացում.....	4
1.2 Գործնական աշխատանքների կազմակերպման հիմնական պահանջները.....	6
ԳԼՈՒԽ 2	
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՄԱՍ	
2.1 Օրվա դասի պլան	
Փորձարարական դասին անցկացում.....	10
2.2 Փորձարարական հետազոտության արդյունքների ամփոփում.....	16
Եզրակացություն.....	17
Օգտագործված գրականության ցանկ	18
Հավելվածներ	19

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության արդիականությունը: Բնագիտական առարկաների դասավանդման համակարգում լաբորատոր և գործնական աշխատանքները զբաղեցնում են կարևորագույն տեղերից մեկը: Գործնական գործունեությունը թույլ է տալիս սովորողներին ձևավորել ամբողջական պատկերացումներ շրջապատող աշխարհի մասին, առարկաների և երևույթների միջև հստակ պատճառահետևանքային կապեր հաստատելու կարողություն: Առաջին հերթին դա պայմանավորված է նրանով, որ երբ սովորողները կատարում են լաբորատոր գործնական աշխատանք, կենդանի բնության փորձարարական ուսումնասիրության հմտությունների և կարողությունների ձևավորում և զարգացում, նրա գոյության օրենքների խորը ներթափանցում:

Կենսաբանության լաբորատոր սեմինարի հիմնական նպատակներն են սովորողների գիտահետազոտական մշակույթի զարգացումը և կենսաբանության ուսումնասիրության նկատմամբ նրանց կայուն ճանաչողական հետաքրքրությունը:

Հետազոտությունը անց են կացրել 7-րդ դասարանում, որտեղ սովորում են 3 աշակերտ: Սովորողները հետաքրքրված են առարկայով, որը ավելի վառ դրսևորվում է գործնական աշխատանքներ կատարելիս: Այն բարձրացնում է սովորողների սովորել սովորելու կարողունակությունը, որն էլ դրական ազդակ է հանդիսանում նոր նյութի յուրացման, անցած նյութի ամրապնդման համար:

Հետազոտության նպատակն է՝ բացահայտել սովորողների շրջանում կենսաբանական հասկացությունների ձևավորման գործում լաբորատոր և գործնական աշխատանքի առանձնահատկությունները:

Հետազոտության խնդիրները՝

1. Ուսումնասիրել գրականություն գործնական աշխատանքների նշանակության վերաբերյալ,
2. Կազմել գործնական աշխատանքի դասի պլաններ և դասն անցկացնել դրան համապատասխան,
3. Հետազոտության ընթացքում հավաքագրելով տվյալները վերլուծել և ներկայացնել այն դիագրամների տեսքով:

Ուսումնասիրության առարկան՝ կենսաբանության լաբորատոր և գործնական աշխատանքն է դպրոցում:

Հետազոտության օբյեկտը՝ սովորողների կենսաբանական հասկացությունների տեսական և գործնական կապի ամրապնդումն է:

ԳԼՈՒԽ 1

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԴԵՐՆ ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻՑ

1.1 Գործնական աշխատանքների դերն ու նշանակությունը գիտելիքների ճանաչման գործընթացում

Բնական գիտությունների մեջ առանձնահատուկ տեղ է գրավում կենսաբանությունը: Կենսաբանության օրինակով է, որ դպրոցականները առավելագույնս կարող են ծանոթանալ, թե ինչպես է ձևավորվում աշխարհի միասնական գիտական պատկերը, ինչպես ամենաարդյունավետ կիրառել գիտելիքը, որն ի սկզբանե «տարբեր դարակների վրա է ընկած» գլխում իրական խնդիրներ լուծելու համար: Մարդը սկսում է մտածել, երբ ինչ-որ բան հասկանալու կարիք է ունենում: Մտածելը միշտ սկսվում է խնդրից կամ հարցից, զարմանքից կամ տարակուսանքից¹:

Դպրոցում կենսաբանության դասընթաց սովորելը ապահովում է անհատի անձնական, սոցիալական, ընդհանուր մշակութային, մտավոր և հաղորդակցական զարգացումը:

Անժխտելի է կենսաբանական գիտելիքների ազդեցությունը գործնական գործունեության կազմակերպման վրա: Ժամանակակից հասարակության մեջ տեղի ունեցող փոփոխությունները պահանջում են կրթական տարածքի արագացված բարելավում, կրթական նպատակների սահմանում՝ հաշվի առնելով պետական, սոցիալական և անձնական կարիքներն ու շահերը: Կենսաբանության դասավանդման ժամանակակից մոտեցումը պահանջում է առարկայի ուսումնասիրման պրակտիկային ուղղված մեթոդներ և տեխնիկա: Կենսաբանություն սովորելիս ուսանողները պետք է սովորեն օգտագործել իրենց ձեռք բերած գիտելիքները գործնական իրավիճակներում²:

Դասի ուսուցման գործնական ձևերի օգտագործումը նպաստում է ուսման մոտիվացիայի բարձրացմանը և կենսաբանական գիտելիքների հետ կապված մասնագիտության գիտակցված ընտրությանը³:

Կախված ուսումնասիրվող նյութի նպատակներից և բովանդակությունից՝ լաբորատոր և գործնական աշխատանքը կարող է ունենալ վերարտադրողական,

¹ Տե՛ս Байбородова Л.В. Методика обучения биологии: Пособие для учителя. Москва: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 2003. 176с.

² Տե՛ս Белухин Д. А. Основы личностно ориентированной педагогики. Воронеж: НПО МОДЭК, 1996. 318 с.

³ Տե՛ս Борзова З. В., Дагаев А. М. Дидактические материалы по биологии: Методическое пособие. Москва: Сфера, 2005. 400 с.

որոնողական-հետազոտական և հետազոտական բնույթ: Վերջին աշխատանքները հիմք են հանդիսանում ծրագրի գործունեության համար: Հետազոտական աշխատանքը, և ինչպես ոչ մեկը, պայմաններ է ստեղծում յուրաքանչյուր երեխայի ինքնաիրացման և հնարավորությունների բացահայտման, նրա ստեղծագործական գործունեության զարգացման և կենսաբանություն ուսումնասիրելու մոտիվացիայի բարձրացման համար: Ղարոցականներին գիտահետազոտական գործունեության սկզբներին ծանոթացնելը հնարավոր է և միանգամայն իրագործելի դասի միջոցով: Շատ կարևոր է հաշվի առնել ուսանողների տարիքային առանձնահատկությունները, վերլուծելու և հիմնականը կարևորելու նրանց կարողությունը. համեմատել; ընդհանրացնել և համակարգել; սահմանել և բացատրել հասկացությունները, հստակեցնել դրանք, կարողանալ հակասություններ տեսնել: Բարելավեք գրքերի և տեղեկատվության այլ աղբյուրների հետ աշխատելու ձեր հմտություններն ու կարողությունները: Կարևոր է, որ ուսանողների գործունեությունը դասարանում հիմնված լինի ուսանողների անձնական փորձի վրա: Գյուղաբնակ երեխաների համար կարևոր է բույսերի և կենդանիների կառուցվածքային առանձնահատկությունների և կենսագործունեության իմացությունը, քանի որ նրանք կօգնեն ընտանի կենդանիներին խնամելիս և իրենց այգում աշխատելիս:

Գործնական աշխատանքի, լաբորատոր աշխատանքի և էքսկուրսիաների ընդգրկումը առարկայական պլանավորման մեջ օգնում է երեխաներին սովորել ճանաչել հայրենի հողի կենդանիներին և բույսերին, սիրել բնությունը, ճիշտ վարվել էքսկուրսիաներում և նույնիսկ քայլելիս⁴:

⁴Ст-и Демьянков Е.Н. Биология. Мир человека. 8 кл.: задачи, дополнительные материалы. Москва: Гуманитар. Изд. Центр ВЛАДОС, 2004. 111 с.

1.2 Գործնական աշխատանքների կազմակերպման հիմնական պահանջները

Կենսաբանության դասավանդումը պահանջում է շատ գործնական աշխատանքների և վարժությունների կատարում: Դրանց զգալի մասը նախատեսված է ծրագրով:

Կենսաբանության օրինակելի ծրագիրը սահմանում է ուսուցման արդյունքների հետևյալ պահանջները⁵:

1. գիտահետազոտական և նախագծային գործունեության բաղադրիչներին տիրապետելը, ներառյալ խնդիրը տեսնելու, հարցեր դնելու, վարկածներ առաջ քաշելու, հասկացություններ սահմանելու, դասակարգելու, դիտարկելու, փորձեր անցկացնելու, եզրակացություններ և եզրակացություններ անելու, նյութի կառուցում, բացատրություն, ապացուցման կարողություն.
2. կենսաբանական տեղեկատվության տարբեր աղբյուրների հետ աշխատելու ունակություն. գտնել կենսաբանական տեղեկատվություն տարբեր աղբյուրներում (դասագրքի տեքստ, գիտահանրամատչելի գրականություն, կենսաբանական բառարաններ և տեղեկատու գրքեր), վերլուծել և գնահատել տեղեկատվությունը, փոխարկել տեղեկատվությունը մի ձևից մյուսը:

Գործնական աշխատանք ասելով հասկանում ենք աշխատանք, որն իրականացվում է սովորողների կողմից ուսուցչի ցուցումով և հսկողության ներքո, բայց առանց նրա անմիջական մասնակցության, հատուկ դրա համար նախատեսված ժամանակում: Միևնույն ժամանակ, սովորողները գիտակցաբար ձգտում են հասնել իրենց նպատակին՝ օգտագործելով իրենց մտավոր ջանքերը և այս կամ այն ձևով (բանավոր պատասխան, գրաֆիկական կառուցում, փորձերի նկարագրություն, հաշվարկներ և այլն) արտահայտելով մտավոր և ֆիզիկական գործողությունների արդյունքը⁶:

Այս աշխատանքների նպատակն է օգնել սովորողներին գործնականում կիրառել տեսական գիտելիքները, ավելի խորը ընկալել ուսումնասիրված նյութը, ավելի ամուր յուրացնել այն, ինչպես նաև նպաստել գործնական հմտությունների ձևավորմանը:

Գործնական աշխատանքին սովորաբար նախորդում է տեսական նյութի ուսումնասիրությունը և ուսուցչի ցուցադրումը, թե ինչպես պետք է այն կատարել:

⁵ Տե՛ս Панфилова Л.Д. тематическое и поурочное планирование по биологии; 6- й класс: к учебнику Н.И. Сониной « Биология. Живой организм. 6 класс»: метод. пособие / Л.Д. Парфилова, И.А. Шмарина.- М.: издательство « Экзамен», 2006

⁶ Տե՛ս Сухорукова Л.Н. Новая линия учебников биологии как отражение стратегии развития школьного биологического образования. // Естественное: исследования и обучение. Материалы конференции «Чтения Ушинского». – Ярославль, 2007.

Սովորողների հետ գործնական աշխատանքի անցկացման մեթոդները բավականին բազմազան են՝ կախված ուսումնական գործընթացում այս աշխատանքի տեղից և այն նպատակից, որը ուսուցիչը դնում է այն իրականացնելիս:

Սա կարող է լինել ձեռք բերված գիտելիքների համախմբման աշխատանք, օրինակ, գործնական աշխատանք բուսաբանության դասընթացում՝ որոշել բույսերի պատկանելությունը ընտանիքին՝ հիմնված հերբարիումի նմուշների վրա:

Գործնական աշխատանքը կարող է ուղղված լինել ձեռք բերված տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելուն, օրինակ՝ ընդհանուր կենսաբանության դասընթացում պլազմոլիզի և դեպլազմոլիզի ֆենոմենը⁷:

Գործնական աշխատանքը որոշ դեպքերում կարող է նախորդել տեսական նյութի ուսումնասիրությանը և սովորողներին տանել դրան:

Այսպիսով, կենսաբանության ուսումնասիրության մեջ գործնական աշխատանք է իրականացվում տարբեր նպատակներով, բայց նրանց ընդհանուրն այն է, որ յուրաքանչյուրից առաջ ուսուցիչը ուշադիր հրահանգում է սովորողներին, ցույց է տալիս աշխատանքի տեխնիկան և կարգը, նշում է, թե ինչ նյութ պետք է օգտագործվի, վերահսկում է աշխատանքների ավարտման գործընթացը՝ առանց նշված պահանջների կատարման գործընթացում շեղումներ թույլ տալու:

Վերապատրաստման որոշակի փուլում գործնական աշխատանքը, համապատասխան հմտությունների առկայության դեպքում, կարող է ներառել նաև սովորողն անկախության էական տարրեր: Նման աշխատանքի նպատակը կարող է լինել ոչ միայն գիտելիքների համախմբումն ու կիրառումը, այլև նոր գիտելիքների ձեռքբերումը: Հետևաբար, որոշակի պայմաններում գործնական աշխատանքը կարող է ինքնուրույն աշխատանք դառնալ սովորողների համար:

Սովորողների ինքնուրույնության աստիճանը տարբեր առաջադրանքներ կատարելիս կախված է վերապատրաստման փուլից, որում իրականացվում է գործնական աշխատանք, ինչպես նաև աշխատանքի նպատակից և բնույթից: Ուսումնական գործընթացում գործնական աշխատանքի ինքնուրույն իրականացումն ընդգրկելիս ուսուցիչը պետք է հիշի, որ յուրաքանչյուր նոր տեսակի ինքնուրույն աշխատանքի վարպետությունը պատրաստվել է նախորդ դասարանների կողմից, ապահովել առաջադրանքների դժվարության աճ և աշակերտների կողմից աճող ինքնուրույնություն դրսևորելու անհրաժեշտություն⁸:

⁷ Տե՛ս Арбузова Е., Лошенко В., Опарин Р., Сахаров А. Методика обучения биологии. Для подготовки кадров высшей квалификации. Учебное пособие для вузов. Москва: Юрайт, 2019. 380

⁸ Տե՛ս Байбородова Л.В. Методика обучения биологии: Пособие для учителя. Москва: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 2003. 176с.

Դիդակտիկ նպատակներով գործնական աշխատանքի բոլոր տեսակները կարելի է բաժանել հինգ խմբի⁹

1. նոր գիտելիքների ձեռքբերում, ինքնուրույն գիտելիքներ ձեռք բերելու կարողության յուրացում.
2. գիտելիքների համախմբում և հստակեցում;
3. կրթական և գործնական խնդիրների լուծման գործում գիտելիքները կիրառելու կարողության զարգացում.
4. գործնական բնույթի հմտությունների ձևավորում;
5. ստեղծագործական բնավորության ձևավորում, գիտելիքները բարդ իրավիճակում կիրառելու կարողություն.

Թվարկված խմբերից յուրաքանչյուրը ներառում է գործնական աշխատանքի մի քանի տեսակներ, քանի որ նույն դիդակտիկ առաջադրանքի լուծումը կարող է իրականացվել տարբեր ձևերով: Այս խմբերը սերտորեն կապված են միմյանց հետ: Այս կապը պայմանավորված է նրանով, որ աշխատանքի նույն տեսակները կարող են օգտագործվել տարբեր դիդակտիկ խնդիրներ լուծելու համար: Օրինակ, փորձարարական պրակտիկ աշխատանքի օգնությամբ ձեռք է բերվում ոչ միայն հմտությունների և կարողությունների ձեռքբերում, այլև նոր գիտելիքների ձեռքբերում և նախկինում ձեռք բերված գիտելիքները կիրառելու կարողության զարգացում:

Նոր գիտելիքների ձեռքբերումը և ինքնուրույն գիտելիքներ ձեռք բերելու կարողության յուրացումն իրականացվում է դասագրքի հետ աշխատանքի, դիտարկումների և փորձերի, վերլուծական և հաշվողական բնույթի աշխատանքների հիման վրա¹⁰:

Գիտելիքների համախմբումը և հստակեցումը կատարվում է վարժությունների հատուկ համակարգի օգնությամբ՝ հասկացությունների բնութագրերը հստակեցնելու, դրանք սահմանափակելու և էական բնութագրերը ոչ էականից առանձնացնելու համար:

Գիտելիքները գործնականում կիրառելու ունակության զարգացումն իրականացվում է տարբեր տեսակի խնդիրների, ընդհանուր ձևով խնդիրների լուծման, փորձարարական աշխատանքով և այլն¹¹:

⁹ Տե՛ս Беспалько В. П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. Москва: Педагогика, 1995. 336 с.

¹⁰ Տե՛ս Борзова З. В., Дагаев А. М. Дидактические материалы по биологии: Методическое пособие. Москва: Сфера, 2005. 400 с

¹¹ Տե՛ս Бруновт Е. П., Малахова Г. Я., Соколова Е. А. Уроки анатомии, физиологии и гигиены человека: пособие для учителя. Москва: Просвещение, 1984. 192 с.

ԳԼՈՒԽ 2

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՄԱՍ

2.1 Օրվա դասի պլան

Փորձարարական դասի անցկացում

Դասարան	7-րդ
Աշակերտների քանակը	3
Ուսուցիչ	Շեգունց Լիլիթ
Դասի թեմա	Սնկեր, Լաբորատոր աշխատանք
Դասի նպատակը	<p>Աշակերտներին ծանոթացնել սնկերի բնորոշ հատկանիշներին, նրանց տարբերակիչ հատկանիշներին, ցույց տալ սնկերի և բույսերի նմանություններն ու տարբերությունները. պատկերացում տալ սնկերի կառուցվածքի, սննդի տեսակների և սնկերի վերարտադրության և տարածման մասին:</p> <p>Ուսումնական`</p> <p>1. Աշակերտներին ծանոթացնել սնկերի բնորոշ հատկանիշներին, նրանց տարբերակիչ գծերին, ցույց տալ սնկերի և բույսերի նմանություններն ու տարբերությունները:</p> <p>Ջարգացնող`</p> <p>1.Նպաստել համեմատելու, եզրակացություններ անելու և վերլուծելու ունակության զարգացմանը բարդության մեծացած առաջադրանքներ կատարելիս:</p> <p>Դաստիարակող`</p> <p>1.Ջարգացնել դպրոցականների ստեղծագործական ունակությունները եւ դրանք գործնականում կիրառելու կարողությունը:</p>
Դասի տիպը	Նոր նյութի յուրացում

Սարքավորումներ և նյութեր`	Աղյուսակներ, գծագրեր, նյութեր լաբորատոր աշխատանքի համար, համակարգիչ, դասի ներկայացում Power Point ծրագրով
Դասավանդման մեթոդներ`	Ուղորդող մեթոդներ` մտազրոհ, գրավոր հարցում, գործնական մեթոդներ` լաբորատոր աշխատանք
Դասի տեսակը	Գործնական դաս
Դասի ընթացքը	Ուսուցիչը նշում է բացակայողներին: 1. բացակայությունների արձանագրում, 2. Նախորդ նյութի ամփոփում, 3. Գործնական աշխատանքի կազմակերպում
Գնահատում	Միավորային գնահատում` ըստ աշխատանքի գնահատման սանդղակի չափանիշների Տնային ստեղծագործական աշխատանքի ձևավորող գնահատում:
Տնային աշխատանք	Քանի որ աշխատանքը նախատեսված է երկու դասաժամի համար առաջարկվում է ավարտել անհատական աշխատանքները տան: Որպես ամփոփիչ տնային աշխատանք առաջարկվում է կատարել ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանք` ուղղորդվելով աշխատանքային ուղեցույցի Վերլուծիչ և եզրակացրու` բաժնի համապատասխան կետերով: Աշխատանքի ներկայացման ձևը` ըստ սովորողի նախընտրության:
Ամփոփման փուլ	Տնային ստեղծագործական աշխատանքի և գնահատման սանդղակի վերլուծության արդյունքում ուսուցիչը վեր է հանում սովորողների

	թյուրմբռնումները՝ հաջորդ դասին դրանց անդրադառնալու և ուղղորդող հարցադրումներով շտկումներ անելու նպատակով:
Ինքնաանդրադարձ	Դասի առավելությունն այն է, որ սովորողները կարողանում են գործնականում տեսել այն ամենը, ինչը ուղղակի պատկերված է դասագրքերում: Դպրոցների առավել հազեցվածության դեպքում գործնական աշխատանքները կդառնան էլ ավելի հազեցած և բովանդակալից: Սովորողները սովորեցին աշխատել մանրադիտակով: Դասի ավարտին ես հասա իմնպատակին, քանի որ կարողացա ապահովվել տեսության և պրակտիկայի միջև ցայտուն կապը:

Դասի ընթացքի նկարագրություն (Տե՛ս հավելված 1)

Գործողություն	Հստակեցնող ուղղորդող կետեր, հստակ ձևակերպումներ, հարցեր, գաղափարներ և այլն	Տևողություն
Հստակեցնող ուղղորդող կետեր, հստակ ձևակերպումներ, հարցեր, գաղափարներ և այլն Տևող Սկիզբ (խթանում) Ուսուցիչը ողջունում է սովորողներին, գրանցում հաճախելիություն: Ներկայացնում է օրվա դասի նպատակը և վերջնարդյունքները: Սովորողներին առաջարկվում է թեմայի	Ուսուցիչը սովորողներին առաջարկում է վերհիշել այս դասընթացի ընթացքում տարբեր բոբոսասանների հատկանիշների վերաբերյալ ձեռք բերած տեղեկությունները՝ հատկապես կարևորելով գոյության տարբեր միջավայրերում ապրող բոբոսասանների առանձնահատկությունները:	10 րոպե

<p>վերաբերյալ հարցեր, որոնք կօգնեն ճիշտ գնահատել և կարևորել դասի թեման:</p> <p>Սովորողների մասնակցությամբ ամփոփվում են ներկայացված պատասխանները, համակարգվում արտահայտված մտքերը:</p>		
<p>Հիմնական մաս (հմաստի ընկալում) Սովորողները բաժանվում են 3-4 սովորողից բաղկացած խմբեր: Սովորողներին առավելագույնս ներգրավելու համար խմբի ներսում կատարվում է դերերի բաշխում, օրինակ՝ մտքերը գրառող, ժամանակի կառավարումը վերահսկող և այլն:</p> <p>Սովորողներին տրամադրվում է աշխատանքի կատարման ուղեցույց:</p> <p>Սովորողները նախ ինքնուրույն ուսումնասիրում, ապա խմբի ներսում քննարկում են ուղեցույցի ուղղորդումները,</p>	<p>Ուղեցույցում ներկայացվում է աշխատանքի հետ առնչվող հիմնական հարցերը, աշխատանքի ընթացքի ուղղորդող քայլերը:</p> <p>Ուղեցույցի օրինակ.</p> <p>Հարցեր, որոնցով պետք է առաջնորդվել ստեղծած կենդանիներին մոդելավորելու համար՝</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ինչպիսի՞ պայմաններում են գոյատևում ձեր խմբի ընտրած կենդանիները, • Որո՞նք են ձեր խմբի մոդելավորած կենդանիների ընդհանուր հատկանիշները: • Ի՞նչ հատկանիշներով են տարբերվում ձեր խմբի ստեղծած կենդանիները միմյանցից: <p>Աշխատանքի ընթացքը Մտածիր քո երևակայական կենդանիների տիպի մասին: Կազմի՛ր քո ստեղծած</p>	<p>20 րոպե</p>

<p>կատարում համապատասխան գրառումներ: Խմբերի ներկայացուցիչները հակիրճ ներկայացնում են իրենց խմբի ընտրած ընդհանուր հատկանիշների վերաբերյալ գրառումները, իսկ ուսուցիչը հետևում է, որ խմբերում կրկնություններ չլինեն:</p>	<p>կենդանիների ընդհանուր հատկանիշների և դրանց հետ կապված առանձնահատկությունների ցանկ:</p>	
<p>Ամփոփում (կշռադատում) Անդրադարձ նախորդ դասին կատարված աշխատանքին: Աշխատանքի ներկայացում Խմբերը ներկայացնում են իրենց աշխատանքը: Վերլուծություն Սովորողները կատարում են իրենց և դասընկերների աշխատանքի վերլուծություն՝ ըստ ուղեցույցի «վերլուծի՛ր և եզրակացրու» Խմբերը իրենց նախընտրած տարբերակով ներկայացնում են իրենց աշխատանքը</p>	<p>Որպես տնային աշխատանք առաջարկվում է ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանք» Աշխատանքի ներկայացման ձևը թողնվում է սովորողի նախընտրությանը՝ Քննարկի՛ր արդյունքները Պատկերացրու, որ կենդանաբան ես և հայտնաբերել ես քո ներկայացրած կենդանիներին: Պատրաստի՛ր մամլո հաղորդագրություն դրա մասին: Օգտագործիր քո ստեղծած նկարները կամ մոդելները կենդանիների հատկանիշները ավելի տեսանելի դարձնելու համար: Բացատրիր, թե ինչպես են նրանք</p>	<p>10 րոպե</p>

	գոյատևում վայրի բնության մեջ և ներկայացրու այդ տիպի հետաքրքիր կողմերն ու հատկանիշները:	
--	---	--

2.2 Հետազոտական աշխատանքի ամփոփում

Գործնական աշխատանքի հմտությունները չեն ծագում ինքն իրենց, դրանք անհրաժեշտ է ձևավորել և դրանում հսկայական դեր ունի ուսուցիչը: Գործնական աշխատանքի համակարգված կազմակերպմամբ հնարավոր է հասնել այն բանին, որ երեխաները ձկուն և խորը յուրացնեն հասկացությունները, օրինաչափությունները, դաստիարակել նորը ճանաչելու ունակություն և զարգացնել այն կարողությունները, որոնք պարտադիր են ինքնակրթության և ինքնակատարելագործման համար (Տե՛ս աղ.1): Գործնական աշխատանքի անցկացումն ըստ մանրամասն մշակված մեթոդիկայի արագացնում է սովորողների գործնական կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը, իսկ այն իր հերթին դրականորեն է ազդում ճանաչողական կարողությունների և հմտությունների ձևավորման վրա: Ժամանակի ընթացքում դասերին գործնական աշխատանքի պարբերաբար կազմակերպման և տրված առարկայից տրվող տնային աշխատանքների բազմազան տեսակների հետ դրա համապատասխանեցման դեպքում մշակվում է ինքնուրույն աշխատելու հիմնարար կարողությունները: Ուսուցչի համար կարևոր է իր պրակտիկ գործունեության վերլուծության, կատարելագործման, ինքնազարգացման, շարունակական կրթության համար գիտամանկավարժական տեսական գիտելիքներից օգտվելու կարողությունը (Տե՛ս աղ.2): Սեփական գիտելիքների հարստացումը, կարողությունների և հմտությունների դրսևորումը և կոլեգաների հետ համագործակցությունը բացառիկ դեր ունեն սովորողների մեջ արժեքային համակարգի, աշխարհայացքի ձևավորման գործընթացում: Դասի նպատակին հասնելու լավագույն միջոցներից մեկը ճիշտ մեթոդների և միջոցների ընտրությունն է: Միայն այն դեպքում կարելի է արդյունավետ և նպատակասլաց ղեկավարել սովորողների զարգացումը, աշխարհայացքի ընդլայնումը, երբ տարվող աշխատանքները կառուցված են նրանց տարիքային առանձնահատկությունների իմացության և դրանց հաշվառման հիման վրա: Դասի արդյունավետությունն էապես կախված է ուսուցչի հմտությունից, պատրաստվածության որակից, ինչը մեծ ազդեցություն է գործում սովորողների վրա: Ուսուցչի աշխատանքը բավականին հաջող կլինի միայն այն դեպքում, երբ նա կատարյալ տիրապետի մանկավարժական գիտությանը, իր առարկային, ինչպես նաև բովանդակությամբ մոտ այլ առարկաներին:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Կատարած հետազոտության արդյունքում ես հանգել եմ հետևյալ եզրակացության՝

- Գործնական աշխատանքները մեծ դեր ունեն աշակերտների համար, քանի որ այդ ընթացքում սովորողների մոտ զարգացել են հետևյալ կարողունակությունները՝
 1. լեզվական գրագիտություն,
 2. սովորել սովորելու կարողունակություն.
 3. ինքնաձանաչողական և սոցիալական կարողունակություն.
 4. Թվային և մեդիագրագիտության կարողունակություն:

Սովորողներն ինքնուրույն և մյուսների հետ համատեղ արդյունավետ սովորում և աշխատում են կյանքի տարբեր իրավիճակներում: Նրանք ձանաչում են իմացածի և չիմացածի սահմանները: Սովորողները ինքնակազմակերպվում են և ձևավորում են ժամանակի արդյունավետ կառավարման հմտություն:

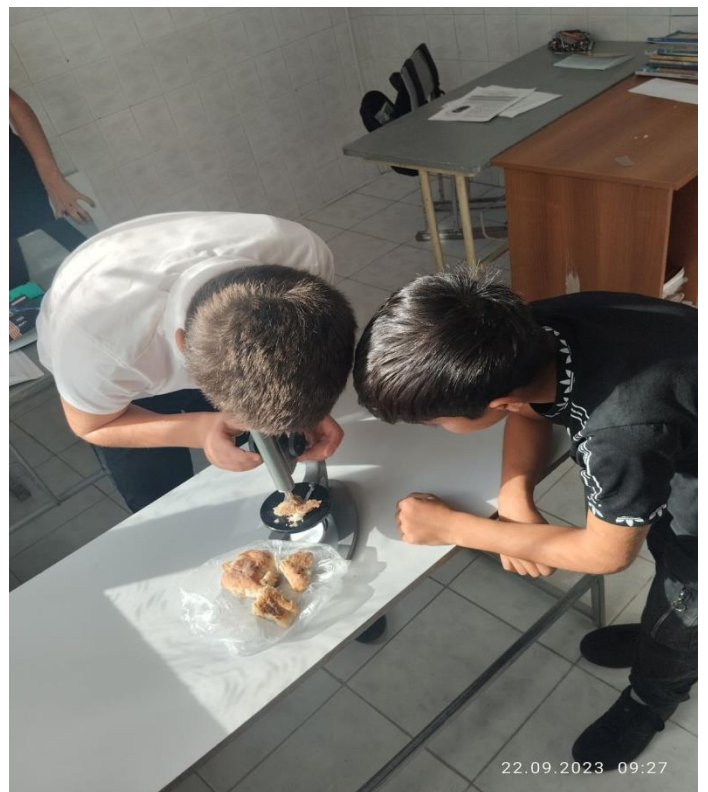
- Գործնական աշխատանքը նպաստում է ինքնուրույնության ձևավորմանը՝ որպես անհատական որակ:
- Գործնական աշխատանքները զարգացնում են սովորողների տրամաբանությունը, ձանաչողությունն ու ակտիվությունը: Այսպիսով, գործնական աշխատանքի համակարգված կազմակերպմամբ հնարավոր է հասնել այն բանին, որ երեխաները ճկուն և խորը յուրացնեն հասկացությունները, օրինաչափությունները, դաստիարակել նորը ձանաչելու ցանկություն և զարգացնել այն կարողությունները, որոնք պարտադիր են ինքնակրթության և ինքնակատատարելագործման համար:

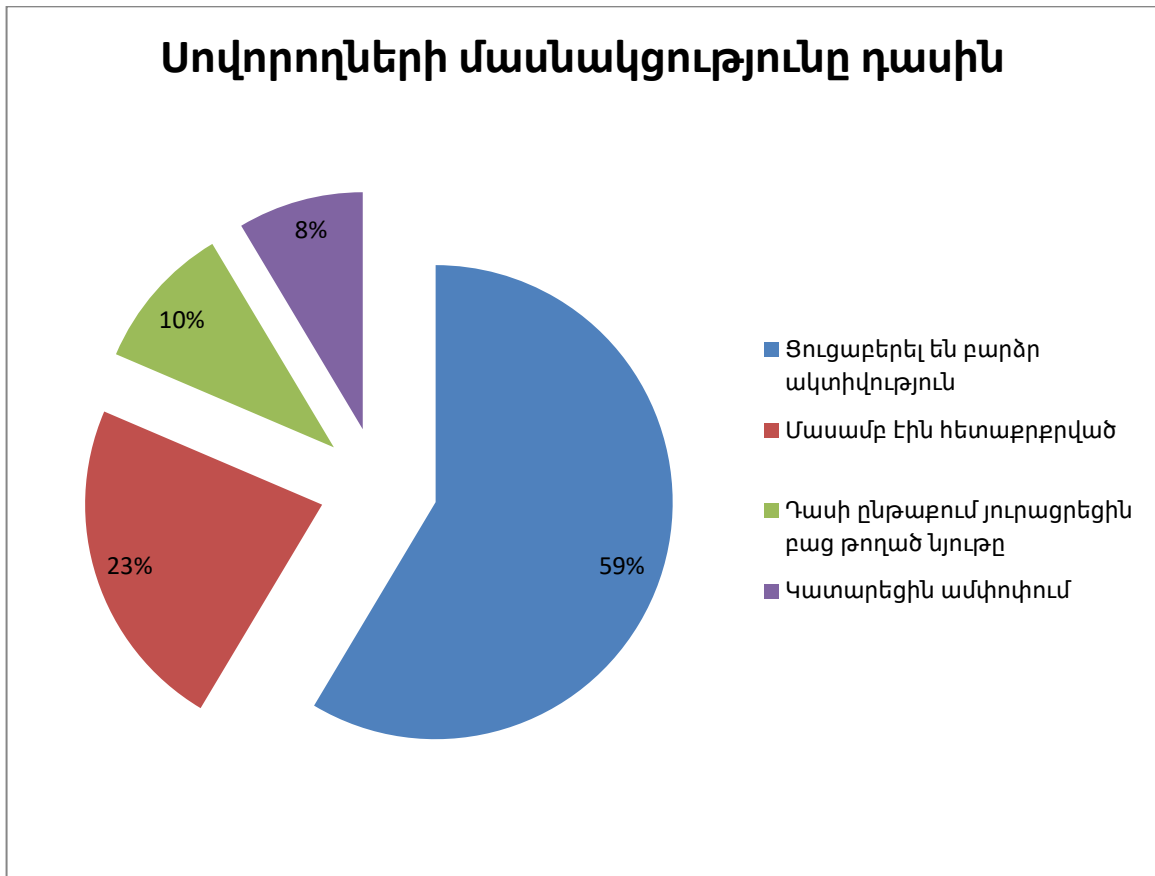
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Арбузова Е., Лошенко В., Опарин Р., Сахаров А. Методика обучения биологии. Для подготовки кадров высшей квалификации. Учебное пособие для вузов. Москва: Юрайт, 2019.
2. Байбородова Л.В. Методика обучения биологии: Пособие для учителя. Москва: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 2003.
3. Бартенева Т.П., Ремонтов А.П. Использование информационных компьютерных технологий на уроках биологии. // Международный конгресс «Информационные технологии в образовании». Москва: Издательство «Просвещение», 2003
4. Белухин Д. А. Основы личностно ориентированной педагогики. Воронеж: НПО МОДЭК, 1996
5. Беспалько В П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. Москва: Педагогика, 1995
6. Борзова З. В., Дагаев А. М. Дидактические материалы по биологии: Методическое пособие. Москва: Сфера, 2005
7. Бруновт Е. П., Малахова Г. Я., Соколова Е. А. Уроки анатомии, физиологии и гигиены человека: пособие для учителя. Москва: Просвещение, 1984
8. Верзилин Н.М. Проблемы методики преподавания биологии. Москва: Педагогика, 2013
9. Высоцкая М.В. Нетрадиционные уроки по биологии в 5-11 классах. Волгоград: Издательство«Учитель», 2004
10. Демьянков Е.Н. Биология. Мир человека. 8 кл.: задачи, дополнительные материалы. Москва: Гуманитар. Изд. Центр ВЛАДОС, 2004
11. Дусавицкий А.К. Развитие личности в учебной деятельности. Москва: Дом Педагогики, 1996
12. Панфилова Л.Д. тематическое и поурочное планирование по биологии; 6- й класс: к учебнику Н.И. Сониной « Биология. Живой организм. 6 класс»: метод. Пособие / Л.Д. Парфилова, И.А. Шмарина.- М.: издательство « Экзамен», 2006
13. Сухорукова Л.Н. Новая линия учебников биологии как отражение стратегии развития школьного биологического образования. // Естествознание: исследования и обучение. Материалы конференции «Чтения Ушинского». – Ярославль, 2007.

ՀԱԿԵԼՎԱԾՆԵՐ

Հակելված 1

Կարողունակությունների զարգացում

